

Beszélgetés Péterfalvi Attilával a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságának elnökével

Péterfalvi Attila a Veres Pálné Gimnázium angol tagozatán érettségizett, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán szerzett diplomát. PhD-képesítését a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen szerezte meg. 1986-tól az Államigazgatási Főiskolán (Nemzeti Közszolgálati Egyetemen) oktat. 2001 és 2007 között adatvédelmi biztosként működött, 2012 óta a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságának elnöke.

Kiindulásul beszéljünk arról, hogy milyen családi, társadalmi környezetből jöttél, hogy telt az ifjúságod, milyen tanulmányokat folytattál, melyek voltak kezdő lépéseid a munka világában?

Értelmiségi családból származom, rokonságom szinte minden tagja pedagógus, szüleim és testvéreim is azok. Iskoláimat a szokásos úton végeztem, a Veres Pálné Gimnáziumban érettségiztem, ezt követően az ELTE¹ Jogi Karára nyertem felvételt. A családom elvárásaival szemben már a kezdetektől jogász szerettem volna lenni, de nyilván nem hagytam érintetlenül a pedagógusi családi környezet sem, mert jogásként is arra törekedtem, hogy tanítsak. Minthogy szüleimnek Balatonalmádiban volt a nyaralója, sokat tartózkodtam ott, ezért az akkori kötelező pályázati rendszerben megpályáztam a Veszprémi Városi Tanács igazgatási osztályának a tanulmányi ösztöndíját, és mikor 1981-ben elvégeztem az egyetemet, ott kezdtem el dolgozni. Tudatosan választottam olyan munkakört, ahol polgári jogi kérdésekkel, például birtokvédelemmel foglalkozhattam. Néhány év után pályámat jogtanácsosként folytattam, majd 1986-ban megpá-

lyáztam a budapesti Államigazgatási Főiskola kihelyezett tagozatának egy tanársegédi állását, melyet el is nyertem, és így munkámat pedagógusként is végezhettem.

Mikor kezdted el érdeklődni az adatvédelem iránt, mikor volt módod intenzíven foglalkozni ezzel a témával?

Főiskolai oktatóként keltette fel az érdeklődésemet a polgári törvénykönyvnek a személyiségi jogokkal kapcsolatos része, miután *Máté Gábor*, akkori tanszékvezetőm is bátorított arra, hogy kutatási témául ezt a területet válasszam. Konkrét feladatot is kiszabott rám, ezen a területen, miután *Könyves Tóth Pál*, a KSH munkatársa révén tudomására jutott, hogy a Hivatalban készül egy adatvédelemmel, információszabadsággal kapcsolatos törvénytervezet. Kérte, hogy véleményezzem, és ettől kezdve jegyeztem el magam ezzel a témával, ekkor ismertem fel a jogi kodifikáció jelentőségét és kedveltem meg az ezzel kapcsolatos munkát. Ebben az időben főleg a Neumann János Társaság révén kerültem kapcsolatba azzal a lelkes társasággal, az említett Könyves Tóth Pálon kívül *Sólyom Lászlóval*, *Majtényi Lászlóval*, *Székely Ivánnal*, akik zászlójukra tűzték egy korszerű, európai normáknak megfelelő adatvédelmi törvény

¹ ELTE: Eötvös Loránd Tudományegyetem.

kidolgozását. Szakmai szempontból sűrű időszak volt ez. Meghatározó élményem, hogy 1991 őszén elnyertem egy NATO²-ösztöndíjat, melynek témája volt a személyiségi jogok, ezen belül a személyes adatok védelme, illetve az információszabadság. Érdekes, Kanadában inkább a személyes adatok védelméről szerezhettem jelentős tapasztalatokat, az Egyesült Államokban pedig az információszabadság kérdését tanulmányozhattam behatóbban. Időben nagyon jól jött ez a tanulmányút, mert itthon javában folytak az új adatvédelmi törvény előkészületi munkálatai és a Fidesz tanácsadójaként aktívan részt vehettem ebben a nagy jelentőségű munkában, megtapasztalhattam, hogy az országgyűlési viták során hogyan formálódik törvénné egy törvénytervezet, és ez a munka is sok tapasztalatot adott a kodifikációs munka mélyebb megismeréséhez. Meggyőződésem ugyanis, ahhoz, hogy egy jogterületet a gyakorlatban jól tudjunk kezelni, mindenekelőtt alapos, jól kimunkált kodifikációs munka eredményeként előállított jogszabály, törvény szükségeltetik. Ennek a törvénynek gyakorlati alkalmazását is nyomon követhettem, hiszen annak idején Majtényi Lászlónak, az első adatvédelmi biztosnak szakértője voltam, majd 2001 és 2007 között adatvédelmi biztosként igazán módomban volt az adatvédelmi törvény rendelkezéseit értelmezni.

Ehhez hozzátehetjük, hogy 2012-től, a NAIH³ elnökeként még több lehetőség van evvel a fontos témával foglalkozni. A 2014. évi országgyűlési beszámolóban-közleményben megemlékeztem az adatvédelmi biztos intézmény 20 éves évfordulójáról. Ez jó alkalom arra, hogy e hosszú időszak tevékeny résztvevőjeként röviden értékeljem ezt a korszakot.

² NATO (North Atlantic Treaty Organisation): Észak-atlanti Szerződés Szervezete.

³ NAIH: Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság.

Azt hiszem, büszkék lehetünk arra, hogy már a rendszerváltozás előtt sokat foglalkoztunk ezzel a témával, és arra is, hogy térségünkben elsők között Magyarországon lépett hatályba az európai szinten kompatibilis első adatvédelmi törvény. Európai adatvédelmi ügyekért felelős tárgyalópartnereim közül többen értetlenkedtek, hogy miért született ilyen szigorú törvény. Ilyenkor mindig elmondom, hogy egy-egy jogi szabályozáskor sokszor nem lehet a történelmi körülményektől eltekinteni, hogy hazánkban viszonylag rövid történelmi időszak alatt, a XX. században milyen sokszor megsértették a személyiségi jogokat, így érthető volt az elvárás, hogy olyan törvény szülessék, mely maximálisan védi a személyes adatainkat. Az adatvédelmi törvénynek egy sor alapvető jogi megoldása kiállta az idő próbáját, gondolok például arra, hogy egyazon törvényben van szabályozva a személyes adatok védelme és a közérdekű adatok nyilvánossága. Megjegyzem, ez nem mindenhol van így, de a magyar gyakorlat bebizonyította, hogy hasznos állandóan ütköztetni ezt a két, látszólagosan ellentmondásos rendelkezést. Különösen fontosnak tartom, hogy a törvény fogalomrendszere a mindennapok gyakorlatába is beépült, amiben sokat segítettek az adatvédelmi biztos állásfoglalások, ajánlások, közlemények, melyek értelmezték a sokszor nem könnyű adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat és a törvény egyes rendelkezéseit. Ez a korszerű törvény segítette az adatvédelemmel kapcsolatos jogi kodifikációt más törvények megfogalmazásában is.

Igen, én is fontosnak tartom az adatvédelmi biztos működés során keletkezett dokumentumokat, hiszen ezek az állásfoglalások, ajánlások mintegy szociológiai lenyomatát képezték a magyar társadalom elmúlt évtizedekben lezajló változásának, e téma iránti érzékenységének. Ezért kifogásolom kissé, hogy a NAIH

honlapján ezeknek a dokumentumoknak egy része felhasználóbarát módon nem rendezett, nem kereshető.

Valóban jelentős értéket képviselő dokumentumokról van szó, hiszen ezekben az állásfoglalásokban, ajánlásokban nagyon érdekes és sokoldalú információ van az adatvédelem témájáról. Sőt, ennél még tovább mennék és fontosnak tartom az európai szintű adatvédelemmel kapcsolatos állásfoglalások, ajánlások rendszerezett formában történő hozzáférhetővé tételét. Sajnos ehhez komoly informatikai fejlesztések és emberi erőforrások szükségesek, és tekintve hivatalunknak igen szűkös költségvetését csak bizonyos aktuális feladatok megoldása után tudunk erre megfelelő összeget biztosítani, ehhez még hozzátenném, hogy jelenlegi hivatali informatikai kapacitásunk egy családi internetes elérhetőség színvonalán van. Azt tervezem, hogy hivatali működésem második felében mindenképpen megoldjuk ezt a problémát, akár pályázat útján is szerzünk pénzt, és megfelelő formában elérhetővé tesszük ezeket a dokumentumokat.

Visszatérve az 1992-ben hozott adatvédelmi törvényre, ha ez a törvény jól betöltötte a feladatát, miért volt szükség arra jelentős változtatásra, melyet a 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról (a továbbiakban: Infotv.) szóló jogszabály jelentett. E törvény mennyire kompatibilis az európai uniós elvárásokkal? Nem estünk-e át a ló másik oldalára, amikor erős hatósági jogosítványokat kapott a Hivatal? Nem tompul-e a „nép ügyvédjének” szerepe? Nem vált e túlságosan bürokratikussá az adatvédelem ügyének kezelése?

Gondolom, a terjedelmi korlátok csak rövid választ engedélyeznek, hiszen egy tanulmányt lehetne írni az indokokról. Csak azt tudom

mondani, hogy már adatvédelmi biztосként is szembesültem azzal, hogy a jogszerűtlen adatkezelések visszaszorítására nem elegendők az ún. ombudsman-típusú eszközök (felszólítás, ajánlás), hanem keményebb intézkedés szükséges, mely magába foglalja a hatóságként fellépés lehetőségét. A hatósági fellépés terjedő félben levő kívánalmát egyébként az európai uniós jogszabályok is tartalmazzák, ezért a jogalkotó úgy döntött, hogy átalakítja az adatvédelemmel kapcsolatos ombudsmani rendszert és létrehozza a NAIH-t. A Hatóság vizsgálatára vonatkozó szabályok azonban továbbra is alapvetően ombudsman-típusúak, és ha az nem vezet eredményre, vagy ha olyan súlyúak, akkor lehet megindítani az adatvédelmi hatósági eljárást, mely akár komoly pénzbírságot is eredményezhet. Ehhez még hozzá kell tennem, hogy jó lenne, ha a bírságolási jog nemcsak az adatvédelem, hanem az információszabadság tekintetében is meglenne. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján mondhatom, hogy a jelentős összegű bírságolási lehetőség komoly visszatartó erőt is jelent. Emellett egy sor új típusú rendelkezést is tartalmaz az Infotv., például létrehozta a belső adatvédelmi felelősök konferenciáját, amelyben a Hatóság szervezésében alkalom nyílik az adatvédelemmel kapcsolatos gyakorlat összehangolására és a jogalkalmazási tapasztalatok megosztására. Jelentősen megváltozott a Hivatal szerepe a titokfelügyeleti intézmény tekintetében, és a jogalkotó e tekintetben igen erős jogosítványokkal ruházta fel a NAIH-t. Egyébként az Infotv. a látszat ellenére harmonizál a régi adatvédelmi törvénnyel, számos rendelkezést olykor szó szerint átvesz a korábbi jogszabályból, ugyanakkor néhány ponton – az adatvédelmi biztosi tapasztalatokat is figyelembe véve – pontosít. Például jobban körül írja azt, hogy a közfeladatot ellátó szerv vezetőjének mely személyes adata nyilvános, ezek egy részét felsorolja, illetve utal más törvényre. Azt hiszem, a bürokratizálódás

veszélye mindig fenyeget, ezért igyekszem a NAIH-t úgy irányítani, hogy a hivatal zökkenőmentesen fogadja be a bejelentéseket és az azzal kapcsolatos ügyeket minél szakszerűbben és határidőre intézzék el. Az adatvédelmi biztosi gyakorlatomhoz hasonlóan, igyekszem a nyilvánosságot is mind többször igénybe venni a hivatal munkájának megismertetése céljából, és felhívni azokra a témákra a figyelmet, melyek a nyilvánosságot érdekelhetik, illetve amit jómagam fontosnak tartok.

Az adatvédelmi biztosi állásfoglalásokban megtalálható, hogy egyes állami intézmények részéről időről időre felmerül az igény, hogy a személyi azonosítók adatait (például személyi, társadalombiztosítási és adóazonosító) együtt kezeljék, melyet ezek az állásfoglalások következetesen elutasítottak. A Sólyom László vezette Alkotmánybíróságnak az 1991-es személyi számmal kapcsolatos döntése is erről szólt. A civil adatvédők is általában az osztott adatkezeléseket támogatják. Az elektronikus személyi igazolvány bevezetése nem okoz-e gondot ezeknek az elveknek érvényesítésekor?

Azt gondolom, hogy az 1991. évi alkotmánybírói döntésnek, főleg szellemiségében, ma is érvényes üzenete van, vezetésében az, hogy univerzális személyi azonosító használata továbbra sem lehetséges. Azonban 1991-től az informatika fejlődése igen nagy lendületet vett, és ennek köszönhetően – technikai szempontból – a kapcsolati kódok használata egyre kevésbé ütközik akadályba. Ez így van szerte az Európai Unióban, azonban az adatvédelem és adatbiztonság kérdését szorosan együtt kell kezelni, hiszen a technikai fejlődés miatt a biztonsági kérdések egyre inkább előtérbe kerülnek. Ez érvényes az elektronikus személyi igazolvány és a mögötte levő különböző személyi azonosítók adatkezelésére is. Anélkül, hogy a részletekbe belemennék, jelzem, hogy az elektronikus kártyán levő

adatokhoz nem lehet egy leolvasóval univerzálisan hozzáférni, csak célhoz kötötten, megfelelő jogszabályi előírások által osztottan lehet az információkat lekérdezni. Ez azt jelenti, hogy az adatok közül mindenki azt láthatja, ami rá tartozik. E számítástechnikai megoldásnál sem csökkenhet a védelmi szint, tehát meg kell teremteni az adatbiztonságot az adatokat tartalmazó kártya és a leolvasó esetében is.

Az 1990-es évek ombudsmani beszámolóiban még a nagy állami adatkezelők (például NAV⁴, egészség-, nyugdíjbiztosító, rendőrség) adatkezelése volt problémás, később viszont a nagy gazdasági erőfölénnyel rendelkező magánszervezetek adatkezelésének hiányossága okozott gondot (bankok, biztosítók, telefon-szolgáltatók). A korábbi országgyűlési beszámolóokban kiemelten kezelték ezt a kérdést, a NAIH által jegyzett beszámolóiban viszont ez a téma háttérbe szorult. Mi ennek az oka?

Teljesen érthető volt, hogy kezdetben a nagy állami intézmények adatkezelési gyakorlata állt előtérben, hiszen a pártállami körülmények között szocializált állami alkalmazottaknak is alkalmazkodniuk kellett a rendszerváltozás után az adatvédelmi törvény által megkívánt előírásokhoz. Maguknak a nagy állami adatkezelőknek is ki kellett alakítaniuk belső szabályozóikat, „szolgáltatóbarátibbá” kellett tenni informatikai rendszerüket. Menet közben megszülettek a jelentős mennyiségű személyes adatok kezelését szabályozó ún. szektorális törvények, melyek kihatottak a magánszervezetek, a betelepült multinacionális cégek (melyek anyacégeire más országok sokszor megengedőbb szabályai voltak érvényesek) adatkezelési gyakorlatára, és bizony ez a gyakorlat nem mindig volt kompatibilis a jogszabályi környezettel. Időközben jelentősen fejlődött az informatika, és főleg az internet

⁴ NAV: Nemzeti Adó- és Vámhivatal.

használata hatott az adatkezelés körülményeire. Miután az idő múlásával az állami szervek jelentős része megtanulta a törvény általi elvárások teljesítését, érthető, hogy ezek után a magánszervezetek adatkezelésével kapcsolatos beadványok többségbe kerültek. Mára már mindkét szektor átesett a tanulási folyamaton, és inkább egyéb szempontok szerint lehet strukturálni ezt a témát. 2012 óta ez már a NAIH országgyűlési beszámolóiban is jelentkezik. Először is csökkentettük a terjedelmet, mert több száz oldalas anyagot nehéz kommunikálni. Fontosnak tartjuk, hogy a közvéleményt statisztikai adatok segítségével is tájékoztassuk munkánkról, a beszámolóban hangsúlyosabban szerepet kapjanak a nemzetközileg is fontosabb ügyek, például kiemelten kezeljük az új technológiák által generált adatvédelmi problémákat. Az új területeken jelentkező adatkezelési témákat csokorba rendezve taglaljuk, például a termékbemutatók, vagy a követeléskezelés kérdését. Természetesen a beszámolóban a nagy állami és magán adatkezelőkkel kapcsolatos beadványok értékelése is szerepel abban az esetben, ha új típusú problémák felvetéséről van szó.

Az ombudsmani és a NAIH éves beszámolóiban statisztikák olvashatók a beérkezett beadványok jellegéről. Már a kezdetektől jellemző volt, hogy az információszabadsággal foglalkozó beadványok jóval kisebb (10 százalék körüli) arányban szerepelnek, mint a személyes adatok védelmével kapcsolatos témák. Sokan ezt a magyar polgárok közélet iránti közömbösségével magyarázzák. Igaz ez? Ha igaz, akkor a közérdekű adatokhoz történő hozzáférés fizetősé tételének nagyobb lehetősége, kiterjesztése nem fogja-e ezt az aktivitást visszavetni?

Azért némileg emelkedett a közérdekű adatok miatti beadványok aránya, jelenleg 12

százalék körüli. A rendszerváltás után volt egy illúzió, hogy demokratikus körülmények között majd az állampolgárok jelentős része állandó érdeklődést mutat a közérdekű adatok iránt. Ezt az érdeklődést némileg helyettesítik a médiában megjelenő tudósítások a közérdeklődésre számot tartó témák napirenden tartásáról, taglalásáról. Megint csak a számítástechnikai fejlődésre utalnék, hiszen az internet korában, megfelelő jogszabályi előírások és technikai lehetőségek folytán ma már nagyon sok információ közvetlenül megtalálható a különböző állami intézmények honlapján. Egyébként azt a viszonylag állandósult arányt úgy is lehet magyarázni, hogy azért ilyen alacsony ez az érték, mert ezen a területen minden rendben van, de talán ezt túlzás lenne kijelenteni. Több javaslatot tettünk a közérdekű adatok nyilvánosságra hozásának érdekében, például azokban a témákban, melyek iránt jelentős az állampolgárok érdeklődése, megelőzve e témák iránti nagyszámú kérelmeket, az adott állami szerv ezzel kapcsolatos információkat közvetlenül az internet segítségével hozza nyilvánosságra. Külön felhívtuk a figyelmet arra, hogy ha egy állami szerv kiad egy közérdekű információt, valós tartalmúnak, tényszerűnek és pontosnak kell lennie. Valószínű, hogy ha az elmúlt húsz év alatt a közérdekű adatok iránti igény ilyen állandóságot mutat, akkor a közeljövőben sem fog ez erősen változni. Ezért is gondolom azt, hogy a legutóbbi jogszabályváltozás a közérdekű adatok fizetősé tételének megváltozásáról erre a témára nem fog lényeges befolyást gyakorolni. Érzékeltetve a problémát, a saját gyakorlatunkból is tudok példát mondani. Amikor egy igénylő azt kérte, hogy válogassuk ki a hozzánk érkezett beadványokra adott állásfoglalásaink közül azokat, amelyek megfelelnek az általa megadott szempontoknak, sajnos olyan feltételeket adott meg, amelyek nem szerepeltek az ügyviteli nyilvántartásunkban, ezért sok

aktát kellett külön, egyenként átnézni és értékelni, melyek a megadott szempontoknak megfeleltek és ez jelentős költséggel és munkaráfordítással járt. A jogalkotó szándéka tehát többek között e probléma kezelésére irányult. Ezzel kapcsolatban azt tudom mondani, hogy miután friss jogszabály-módosításról van szó, várjuk meg gyakorlati megvalósulását. Azt meg tudom ígérni, hogy ha a NAIH azt fogja tapasztalni, hogy az adatgazdák ezt a lehetőséget az információszabadság korlátozására próbálják felhasználni, akkor jogkörünkben eljárva, az esetleges káros tendenciák megakadályozására akár törvénymódosítást is kezdeményezünk

Ha már szó volt az információszabadságról szóló törvény legutóbbi módosításáról, milyen további indokok voltak a változtatásokat illetően? A kormány elfogadta a NAIH minden módosító javaslatát?

Az Infotv. módosításának egyik célja, hogy jobban harmonizáljon a készülő európai uniós rendelettel, például, hogy teljesüljön az a kívánalom, mely azonos feltételek melletti adatkezelést jelent a tagállamoknál, valamint, hogy harmadik országban is azonos módon történjék az adatszolgáltatás. Továbbá olyan új szabályok kerültek be a törvénybe, melyek alaposabban figyelembe veszik a közfeladatot ellátó szervek érdekeit, ügyelve az információt kérő személyek érdekeire is. A NAIH el nem fogadott javaslatai közé tartozik például, hogy az adatvédelmi nyilvántartás erre külön létrehozott honlapra történő bejelentkezéssel alapuljon, és ne Hatóságunknak kelljen e nyilvántartás minden részletét kezelnie. Már volt szó arról, hogy az információszabadság megsértése miatt szükség lenne bírságolási jogra, de legalább arra, hogyha valamely állami szerv a kötelezően nyilvánosságra hozandó információt nem teszi közzé, akkor ezt a jogsértést el

lehessen marasztalni ily módon is. A készülő európai uniós adatvédelmi rendelet szól az ún. incidenskezeléssel kapcsolatos nyilvántartásról, jó lett volna, ha ezt az adatvédelmi intézményt már most bevezetjük.

Milyen új technikai eszközök okozzák a legtöbb gondot a személyes adatok védelme tekintetében? Ezeket a gyors technikai változásokat hogyan lehet a jog eszközeivel követni, gondolva például a legújabb ilyen eszközre, a magáncélú drónok alkalmazására.

A technika – egyébként örömteli – fejlődése igen megnehezíti adataink védelmét. Ez a technikai fejlődés összefügg a terrorizmus elleni küzdelemmel is, ami számos technikai vívmányt igénybe vesz. Ilyenek például az egyre inkább terjedő biometrikus rendszerek, melyek biztonságosabban tudnak személyeket azonosítani, mint a hagyományos azonosítók. Ezek közé tartozik az ujjlenyomat, az arcképfelismerés, a vénaszkenner vagy az íriszazonosítás. A részleteket mellőzve azt mondhatom, hogy ezeknek az eszközöknek az alkalmazásakor különösen fontos a szükségesség, arányosság, alkalmasság hármaskritériumrendszerének vizsgálata, mert könnyen belátható, hogy egy sportrendezvény beléptető rendszerének esetében szükségtelen arcfelismerő technikát alkalmazni, ugyanakkor nemzetbiztonsági érdekből előfordulhat ezen eszköz használata. Ugyancsak probléma, hogy a biometrikus azonosítók működhetnek univerzális azonosítókként, ami – mint említettem – tilos az alkotmánybírósági határozat alapján. Ezért nem szabad ezeket a biometrikus azonosítókat egy központi nyilvántartásba szervezni, hanem csak oly módon, mely a magánszemélyek érdekeit maximálisan figyelembe veszi. A NAIH ajánlást adott ki a drónokkal kapcsolatos adatkezelésről, külön konferenciát szerveztünk e téma megtárgyalására. Már definiálni

sem könnyű ezt az eszközt, lényegében egy pilóta nélküli ön- vagy távirányítóval működő repülő tárgyról van szó, melyben a – főleg az erre a tárgyra szerelt – kiegészítők által megvalósuló adatgyűjtések, -kezelések, -tárolások jelentik az igazi problémát. Hatóságunk külön törvényt javasol ezeknek az adatvédelmi szempontból igen kényes technikai eszköznek a használatáról, ugyanis nem kielégítő az utalás más, hasonlóknak tűnő, szabályozási tárgyra (például köztéri kamerázásra). E törvénynek rendelkeznie kell a drónok állami, kereskedelmi és kiemelten a magáncélú felhasználásáról. Ebben az esetben is fontos a megfelelés az említett hármaskritériumnak, és különösen fontos, hogy ezek az eszközök (valószínűleg) a Légügyi Hatóság feladataként legyenek regisztrálva. Ugyanakkor általános jellegű probléma, hogy a gyorsan változó technikák kihívását a jogalkotás hogyan követi. A drónokkal kapcsolatos konferencián is több felszólaló, például a jelenlevő bírók is jelezték, hogy nem lenne szerencsés, ha minden egyes új technikai eszköz kapcsán új törvényt szülessen. Inkább olyan rugalmas jogi szabályozásra lenne szükség, mely a részleteket mellőzve, a bírói gyakorlatra bízna a vitás kérdések elrendezését.

Történelmileg igen rövid idő alatt terjedt el az internet, melyen sok személyes adattal találkozhatunk. Legutóbb a luxemburgi székhelyű Európai Bíróság megerősítette az egyénnek a „felejtéshez” való jogát. Mi a véleményed erről, és hogyan lehet ezt a gyakorlatban megvalósítani?

A NAIH közleményben üdvözölte ezt a bírósági megközelítést, mert ebből az örök időkre szóló nyilvánosság tilalma származik, mely azt jelenti, hogy a személyiségi jogok védelme előbbre való az üzleti szféra érdekeinél és a technológia fejlettségéből következő lehetőségeknél. A Hatóság egyetértett az Európai

Bíróság azon érvelésével is, amely szerint az egyén, a közéletben játszott szerepével összefüggésben, a felhasználók tájékoztatásának korlátozását nem kérheti. A keresőmotorokra a magyar hatósághoz is folyamatosan érkeznek panaszok, ezek azt kifogásolják, hogy a találati lista egyes elemeinek eltávolítására tett kérelmeket nem teljesítették. Az ilyen panaszok elbírálása szoros európai együttműködésben zajlik, és a következő években az esetjog gyarapodására lehet számítani.

Az országgyűlési beszámolókból csak elvéve van szó a statisztikával kapcsolatos adatvédelmi problémákról, ami véleményem szerint arra utal, hogy ezen a területen hagyományosan erős az adatvédelem iránti elkötelezettség. Hogyan látod a statisztika és az adatvédelem kapcsolatát, milyen tapasztalataid vannak erről?

Többször kerültem a statisztika közelébe, legnagyobb élményem ezzel kapcsolatban, hogy figyelemmel kísérhettem a 2001. és a 2011. évi népszámlálás munkálatait. Ekkor éreztem azt, hogy milyen jelentősége van annak, hogy az adatszolgáltatók, a lakosság bízson a statisztikában, abban, hogy adataikat csak statisztikai célra használják. Mindkét esetben adatvédelmi szempontból jó megoldásnak tartottam, hogy a személyes adatok név nélkül kerültek felvételre, és a népszámlálási adatok feldolgozásának teljes folyamatában kiemelten figyeltek az adatvédelem szempontjaira. Mindkét alkalommal jó kapcsolat alakult ki a KSH⁵ vezetésével, és kölcsönösen tájékoztattuk egymást a felvetődő kérdésekről. Az állam az adófizetők pénzéből gyakran költ jelentős összeget egy-egy statisztikai felvételre, ezért jogos az igény, hogy a felvett információk minél szélesebb körben hasznosuljanak, már csak azért is, mert ezek az adatok

⁵ KSH: Központi Statisztikai Hivatal.

közérdekűnek minősülnek. Azonban a felvett személyes adatokat védeni kell, tehát oly módon kell a statisztikai adatokat nyilvánosságra hozni, hogy az adatszolgáltató személye ne legyen azonosítható. Tudom, hogy nem könnyű ezt a kettős elvárást teljesíteni, adatvédelmi biztosként egy korábbi állásfoglalásomban, 2003-ban javasoltam, hogy az akkori Oktatásügyi Minisztérium egyik kutatócsoportja a 2001. évi népszámlálás nemzetiségi adatainak kutatását a KSH számítógépparkja, a KSH szakemberei által ellenőrzött módon kerüljenek feldolgozásra, így biztosítva ezen igen érzékeny személyes adatokat tartalmazó adatállomány védelmét. Azt is fontosnak tartom, hogy a statisztikai célból felvett adatok csak ebből a célból legyenek hasznosítva, minden más – például adminisztratív célú – felhasználás nem tolerálható.

Beszélgetésünk harmadik résztvevője egy Luca névre hallgató, igen barátságos szájkás

szőrű tacskó, úgy látom, szereted a kutyákat. Szabad idődben mivel foglalkozol, milyen kedvteléseid vannak?

Igen, nagy kutyabarát vagyok, mindig volt kutyám, most történetesen Luca, aki valóban emberbarátnak mondható. Mint említettem, a Balaton mellett felnőve, már fiatal koromtól eljegyeztem magam a vitorlás sporttal, úgyhogy nyáron, amint szabadidőm engedi, sokat vitorlázom, nagyon szeretem a Balatont és vidékét. A téli tájat is szeretem a hófödte hegyeket, így a téli sportok közül a sielés a hobbim, amikor tehetem, felcsatolom a sílécet.

Köszönöm a beszélgetést, jó egészséget kívánok!

Lakatos Miklós,

a KSH szakmai főtanácsadója

E-mail: Miklos.Lakatos@ksh.hu

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság 2014. évi beszámolója

A NAIH¹ 2014. évi beszámolója a hagyományt teremtve követi a korábbi két év beszámolójának struktúráját, bár kisebb változtatásokat végrehajtottak, például a NAIH nemzetközi szerepvállalásainak taglalása ezúttal a beszámoló végére került. Már az eddigi NAIH-beszámolókból is a hatóság elnöke köszönti az olvasót, így van ez a jelen beszámoló esetében is. Dr. Péterfalvi Attila ebben a köszöntőjében megemlékezik az adatvédelmi biztosi intézmény létrejöttének húsz éves évfordulójáról. Méltatja az elmúlt húsz év

eredményeit, megemlékezik az első évek nehézségeiről, az azt követő konszolidáció éveiről, majd arról, hogy ez az intézmény azonban 2011-re fokozatosan „kinőtte” kereteit. A klasszikus ombudsmani szerepkör, mely elsősorban a meggyőzésre épül, egyre inkább hatósági jogosultságokkal bővült, végül a jogalkotó a magyar ombudsmani modell átalakítása során úgy döntött, hogy az adatvédelem országgyűlési biztosi intézményét nevében, szervezetében és jogállásában is hatósággá alakítja át.

A 2014. évi beszámoló elején a Hatóság működésével kapcsolatos statisztikai adatokat találjuk. E statisztikák egyik legfontosabb in-

¹ NAIH: Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság.